Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY
Posudek bakalářské práce

Autor: Natálie Bílková

Studijní obor: Jazyková a literární kultura

Název práce (česky/anglicky): Kognitivní, jazykové a kulturní aspekty českého překladu uměleckého díla *A Clockwork Orange* a scénáře filmové adaptace / Cognitive, linguistic and cultural aspects of the Czech translation of the artwork *A Clockwork Orange* and script of its film adaptation

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Jelínek, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Nella Mlsová, Ph.D.

Hodnoticí kritéria	Hodnocení
Soulad názvu práce s obsahem, cílem, anotací, obsahem a závěrem	A
Teoretická podkladová koncepce, metodika/metodologie, terminologie	B
Schopnost analýzy excerpovaného materiálu/předmětu výzkumu a následné syntézy, interpretace a argumentace	A
Sekundární literatura, tvůrčí aplikace, schopnost kritického komentáře	B
Struktura práce (výstavba textu, adekvátnost použitých stylistických prostředků), dodržení ortografické a gramatické normy, bibliografický a poznámkový aparát, jednotný způsob citací	A

Pozn.: Pro hodnocení se používá zavedené vysokoškolské klasifikace, tedy: A,B,C,D,E,F. Pokud diplomant obdrží v jednom (nebo více) z kritérií hodnocení F, pak je celá BP/DP považována za nedostatečnou.

Vyjádření vedoucího práce k antiplagiátorské kontrole:

Celková podobnost s jinými texty činí 12 %. Ve všech případech se však jedná o řádné ocitované pasáže z primární a sekundární literatury. U podobnosti s textem Jana Flemra z webu iliteratura.cz jde o přiměřeně podobný (nikoliv shodný) překlad stejného zdrojového textu v angličtině.

Hodnocení práce – návrh klasifikačního stupně: A

Náměty pro obhajobu (formou otázek):

1. Převod ruštinou ovlivněných anglických slov do češtiny je samozřejmě obtížný i z toho hlediska, že v českém kontextu bychom jen s obtížemi hledali analogický vztah, tj. vztah dvou „velmocenských" jazyků. Popsané řešení, tj. užití anglicismů, je překladem pomocí nahrazení a o jeho vhodnosti lze diskutovat – jisté nicméně je, že určité nahrazení proběhnout muselo. Které další jazykové a stylové prvky založené na vztazích mezi jazyky, dialekty a jazykovými varietami je alespoň srovnatelně obtížné přeložit?

2. Který český text, ideálně z oblasti kánonu, by bylo z podobných důvodů obtížné přeložit naopak do angličtiny? Pokud k překladu došlo, dokázali v tomto případě nalézt překladatelé použitelné řešení?

3. Na konci první kapitoly zmiňuje autorka prvek „mise en abyme" – román *Mechanický pomeranč* je zmiňován v románu v *Mechanický pomeranč*. Je tento

prvek jen určitou manýrou či ornamentem, nebo se výrazněji podílí na celkovém vyznění díla?

Další poznámky k práci, kritické připomínky:

Velmi zajímavá je pro mě zejména otázka kognitivních aspektů a těší mne, že autorka práce tuto otázka otevřela a informovaným způsobem se k ní vyjádřila, i když – i vzhledem k limitacím daným rozsahem bakalářské práce a jejích jednotlivých částí – toto otevření nevedlo k dalšímu systematizovanému rozboru.

Bádání by bylo možné dále rozvíjet i s použitím úvah Anny Wierzbické, která pracuje s konceptem „kulturních klíčových slov", jejichž prostřednictvím se odhalují základní hodnoty určité kultury/určitého jazyka. Za pozornost stojí, že Wierzbicka psala mimo jiné o slovech jako drug, friend či kolega, která označují v různých jazycích přítele, ale s poněkud odlišnými důrazy, konotacemi a na základě jiné konceptuální metafory. Použitím slova „droog" je do angličtiny vlastně svérázně transplantováno ruské kulturní klíčové slovo.

Kvantitativní rozbor textu zpracovávající všechna nadsatová slova by mohl rozdíly v originální, adaptované a přeložené verzi zkoumat i tímto způsobem – která z původních nadsatových slov patří mezi „kulturně klíčová" a která patří spíše k okrajovým, pro myšlení méně konstitutivním částem jazyka? A lze Šenkyříkův překlad hanět (a Kubrickovu adaptaci chválit) i z hlediska zachování či nezachování tohoto poměru?

Jazyk, styl a typografické zpracování textu jsou na úrovni, která je očekávána od bakalářské práce. Opravám unikly jen skutečné drobnosti, například mezery mezi interpunkčním znaménkem a odkazem k poznámce pod čarou (s. 4, s. 5), někdy chybějící čárka („Než se Burgess vydal do Leningradu strávil čas učením se jazyka", s. 17, nebo „Úroveň překladatelské práce, která byla na A Clockwork Orange odvedena je často popisována jako nedostatečná", s. 21) či chybějící koncovka („polemizovat nad užitím střední rodu", s. 38), umístění odkazu k poznámce pod čarou před interpunkční znaménko (s. 9) nebo zbytečné rozdělení příslovečné spřežky ve formulaci „a zapojí se do stejného násilného chování jako před tím". Tyto detaily nicméně nebrání hodnotit formální úroveň práce jako spíše nadprůměrnou.

Datum a podpis vedoucího práce: 4. 5. 2023